Nagyvárad, 1902. VIII. évfolyam. 64. szám. Kedd, márczius 18.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

KLŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 17.

Érdekes jogeset.*

Az »érdekes« jelzőt a jogesetek akkor érdemlik meg, ha szokatlanok, vagy legalább nem mindennapiak, vagy ha azok a közegek, melyeknek azokat el kell dönteniök, olyan momentumokat vagy szempontokat kevernek a tényállás elbirálásába, melyeknek semmi közük az illető jogesethez, de melyeket az illetők egyéni felfogásuknál fogva a világért el nem szalasztanának, mert anyagot szolgáltatnak pro és kontra és alkalmat nézeteiknek nagyobb körben való elmondására.

Ilyen érdekes jogeset a nagyváradi kath. Legényegylet telek-szalag-vásárlásának kérdése, mely a minő közönséges és jelentéktelen, feltünővé és jelentékenynyé, szóval »érdekessé« vált azon módnál fogva, a melylyel pertraktálták.

Pedig az egész egy mindennapi magánjogi eset csak.

Miről van szó?

A nagyváradi kath. Legényegylet a maga telkéhez hozzá akar vásárolni a szomszédos Dudek-intézet telkéből egy keskenyke szalagot, hogy czélszerüen felépithesse azt a szerény szállót, a hol pillanatnyilag még foglalkozás nélkül való iparos-legények addig, mig helyük akad, tisztességes lakást és ellátást kapjanak.

Az ügy megfordult a városi közgyülésen, a hol ugyancsak nagyralátó czélzatokkal hozták kapcsolatba a Legényegylet ezen nemcsak ártatlan, de nagyon is dicséretre való szándékát, elannyira, hogy a közgyülés az ügyet kiadta véleményezés végett a jogügyi bizottságnak, s mert ez utóbbi a hozzá utalt sok más ügy miatt a maga jelentésével még el nem készült, az ügy a legutolsó márcziusi rendes közgyülésről is lemaradt és majd csak az áprilisi közgyülésen fog előkerülni.

Tehát van idő és alkalom a városatyák tájékoztatására.

Megjegyzendő, hogy a Legényegylet nem kér ajándékot, hanem készpénzért akarja azt a kis területet megvásárolni.

És kitől akarja megvásárolni? a szomszédos Dudek-intézettől mint tulajdonostól.

Megtagadható-e a Legényegylet kivánságának a teljesitése? Erre az a felelet: hogyne? hiszen mindig kettőn áll a vásár. Megtagadhatja a Dudek-intézet, ha neki akár most, akár a közel jövőben szüksége volna arra a darab földre, melyet most semmire sem használ s mely neki sem kényelmet, sem jövedelmet nem nyujt, holott ha pénzzé tenné, ennek a pénzértéknek legalább a kamatját élvezné, a nélkül, hogy vagyonállaga megcsökkent volna.

Ujjába állhatna-e a város is a Legényegylet abbeli óhajának, hogy ezt a kis földterületet tulajdonilag megszerezze? Egyetlen egy esetben, ha a város kimutathatná, hogy neki is szüksége van erre a kis területre egy olyan czélra, melyre azt a törvény értelmében kisajátithatná és ki is akarja sajátitani (p. közlekedési, közegészségügyi czélra). Ekkor a városnak elsőbbségi joga volna, de neki is pénzen kellene azt megvásárolnia a Dudek-intézettől.

Ha a városnak magának nincsen szüksége erre a területre, meggátolhatja-e ő tagadó határozattal a Legényegylet kivánságának megvalósitását? Erre már nemmel kell felelnünk, mert a kath. Legényegyletet semmiféle törvény sem tiltja el ingatlanok megszerzésétől.

Hát miként kell akkor ezt az ügyet elintézni? Egyszerüen a maga módja szerint.

Csak avval kell tisztában lenni, hogy *négy* jogi személy érintkezik itt egymással. Egy *testület* vesz egy *alapitványtól*, az utóbbinak vagyonát kezelő *város* véleményes jelentése alapján a valamennyi jogi személy fölött felügyeletet gyakorló *állam* engedélye és jóváhagyása mellett egy kis ingatlant s az egész dolog nyélbe van ütve, az a kis terület a telekkönyvben a Dudek-alapitvány nevéről a kath. Legényegylet nevére átiratik.

A városnak semmi skrupulust sem okozhat, hogy a belügyi miniszter előtt javaslatba hozza, hogy a Dudek-alapitványnak az a csekély kis ingatlanja pénzzé konvertáltassék, mely azután az alaptőkéhez lesz csatolandó, mert az alapitványi vagyon evvel nem apad, nem csökken, a város pedig, a nélkül, hogy maga a legcsekélyebb áldozattal hozzájárulna, közvetve egy ujabb humánus, emberbaráti intézménynyel gyarapodik, mert az a legény-szálló, melyet oda épiteni akarnak, az idők folyamán sok fiatal legényt meg fog óvni az elzülléstől, attól, hogy rossz társaságba keveredjék.

A belügyi miniszter pedig készségesen meg fogja adni az engedélyt arra, hogy a Dudek-alapitvány tulajdonát képező ezen kis földdarab a kath. Legényegyletnek eladassék.

Mindezekből látható, hogy ez az ügy nagyon világos, a tanács egyszerüen jelentést tesz a fentebbi értelemben a városi közgyülésnek, ez pedig a jelentést helyeslő tudomásul veszi, hosszas pertraktálásra nem alkalmas ez a kérdés.

* Egyik kiváló jogtudóstól vettük a szép czikket, mely a Legényegylet telekvételének ügyét a jogtudomány szempontjából tárgyalja.

A király levele.

Teljesen szokatlan valami a politikai életben az a hang, melyen a király *Fejérváry* visszavonulási szándékáról nem csak szóval emlékszik, de ir is.

Kedves báró Fejérváry táborszernagy!

Abbeli kérésére, miszerint engedélyt adjak, hogy jelenlegi állása alól fölmentése iránti kérvényét előterjeszthesse, bár teljes mérvben méltányolom ezen kérését, mindazonáltal számitva hazafias érzületére, határozott akaratom: hogy hasznos szolgálatait ugy nekem, mint az országnak továbbra is szentelje.

Kelt Budapesten, 1902. évi márczius hó 15-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Ez után senki sem vetheti a Fejérváry szemére azt, hogy szavának ne állott volna, mert ily erősen nyilatkozó királyi bizalommal szemben egy nesen illojális eljárás lett volna a visszavonulásról tovább még csak beszélni is.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 17.

Gróf *Apponyi* Albert elnök az ülést megnyitja.

A földmivelésügyi vita folytatását *Kecskeméthy* Ferencz Kossuth-párti képviselő vette fel, erősen birálva a költségvetést s a kormány gazdasági politikáját.

Darányi miniszter beszéde.

Utána általános figyelem közt *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter állott szólásra. Előbb általánosságban vázolja a közgazdaság mai állapotát, majd részletesen foglalkozik a vita során elhangzott beszédek-

Tavaszi divat tudósitás!

Tisztelettel értesitjük igen tisztelt vevőinket és a n. é. közönséget, hogy **legujabb divatu**

URI- és FIU KALAPOK,
Budapesti és Carlsbadi
kézimunka készitésü czipőink,

FEHÉR és SZINES INGEK,
KESZTYŰ és NYAKKENDŐ
UJDONSÁGAINK

A TAVASZI IDÉNYRE MÁR MEGÉRKEZTEK!

Eredeti Párizsi Női Övek és Londoni Nyakkendő különlegességek **minta darabja** saját árban kaphatók.

Figyelmes kiszolgálásról és **szigoru olcsó árakról** biztositva, kérjük becses látogatásukat.

Teljes tisztelettel
FÁBRY TESTVÉREK.

Telefon szám 76.

(85) 5—10

kel. Szerinte az állategészségügyet jogtalanul támadták oly erősen. Pedig a helyzet signaturája nem oly sötét, mint a hogyan festették. Néhány példát sorol fel ennek bizonyítására. Így Romániából a közelebbi időben behozták a száj- és körömfájást. Ekkor sikerült az állategészségügy államosításával e betegséget elnyomni, úgy, hogy még Németországban 141 község van megfertőzve, nálunk egy sincs. A sertésvészszel is ilyen formán állunk. Bátran mondhatja, hogy hazánkban az állategészségügy jó stádiumban áll. Áttérve a gazdasági iskolákra, a felszólaló képviselőket csak arra kéri, nézzék meg azokat közelebb, akkor majd ha töviről hegyire megösmerik, másképp beszélnek. A gazdasági felsőbb oktatás ügyében legközelebb tanácskozást fog összehivni, az anyag már készen van erre nézve. Ami Szemere képviselő boszniai stációit illeti, erre nézve Bosznia nagyon sokat köszönhet Kállay közös pénzügyminiszternek. Majd válaszol Uray és Marjay beszédeire. A parbiztositás kérdésére vonatkozólag csak azt felelni, hogy ő maga javasolta, hogy az arány megállapitásánál a földmivelésügyi miniszterium felett még egy fórum legyen: a közigazgatási bíróság, ámbár mondhatja, hogy az általa megállapitott arány még sohasem került a felsőbb fórum elé. Válaszolva a Rábaszabályozásra, szerinte itt 3 szempontból kell megbirálni a dolgokat: először belvizeink nincsenek még szabályozva, másodszor az egyenlőtlen elosztás és harmadszor a Fertő lecsapolása.

A munkálatok teljes befejezését éppen a kisgazdák óhajtották, különben figyelemmel fogja kisérni ezt. Benyovszky grófnak a gyümölcstermelésre vonatkozólag azt válaszolja, hogy a gyümölcstermelés mindjobban emelkedik hazánkban, leginkább látni ezt a gyümölcsfaiskolák szaporodásán és azon, hogy a kormány évről-évre több és több gyümölcsfakat oszt szét.

A hegyvidéki akcziót Zemplénben és Ugocsában fogja folytatni. (Zajos helyeslés a jobboldalon.) A közgazdasági dolgokra térve ő is azt tartja, hogy a mezőgazdaságnak szüksége van gazdasági iparra s ezt fejleszteni kötelessége. Károlyi Sándor gróf felvetette a hitel kérdését. Az a baj itt, hogy a kis ember nem tud a magas kamatláb mellett boldogulni. Ezeken kell segiteni. És a pénzintézeteknek nem csak a Székelyföldre kell tekintettel lenni, hanem a hegyvidékre is. Különben az igazságügyminiszterrel egyetemben törekednek arra, hogy az emlitett bajokon segitsenek. Áttérve a szövetkezetek kérdésére, elismeréssel adózik gróf Károlyi Sándornak e téren kifejtett buzgalmáért. Hogy a szövetkezetek ügye mily fontos, elég arra utalni, hogy maga az uralkodó is foglalkozik vele trónbeszédében. A gabonaraktárak létesitését ő is szivesen veszi, de a kereskedelmet nem szabad belőle kizárni. A pinczeszövetkezetek létesitése is helyes dolog, ámde kell egy borértékesitő szövetkezetet is létesiteni. A kormány hajlandó e czélra 200 ezer koronát adni, ha az érdekeltek is hozzájárulnak 200 ezer koronával. Az idegen birtokszerzés kérdését illetőleg állitja, hogy az idegen birtokterület hazánkban egy millió hold, tehát 2%-a az összesnek. A hitbizomány a mai jogrendszerben nem méltányos. (Helyeslés a szélsőbalon.) O már hét év óta ül a miniszteri széken, de egy hitbizományt sem engedélyezett. A magyar Alföldön nem is fognak engedélyezni hitbizományt, csak a végvidékeken esetleg, hol érdeke a hazának és nemzetnek. Különben erről fenntartja a mult czyklusban elmondott beszédét. Az igazságügyminiszterrel együtt dolgoznak a tagositási törvényen, amely bizony igen nehéz munka. A telepitést illetőleg sok nehézséget kell legyőzni, a telepités nem lesz egyoldalu, a telepitési törvény foglalkozni fog a birtokparczellázással is. Ott, hol állami birtokról van szó, ő mindig a községeket tekinti első sorban, ugy, hogy az állam minden évben több és több birtokát adja haszonbérbe a kisgazdáknak. Jelenleg mintegy 65%-a van haszonbérben a kisgazdáknál az állami birtokoknak. (Helyesiés a jobboldalon). O mindent megtesz ugy a kisgazdák mint a munkások érdekében.

A munkások érdekét szivén viseli, ajánlja a költségvetés elfogadását. (Hosszantartó zajos éljenzés a jobbon).

A szèkely kérdés.

Győrffy Gyula a székely kérdéssel foglalkozik. A földmivelésügyi miniszter 108 ezer koronát irányzott elő felsegélyezésükre. Ez kevesli.

Az előadónak hatalmas beszédében ló, barom, sőt bugó (selyemtenyésztésnél) is fontosabb kérdést képez, mint a nép. Hosszasan ösmerteti a székely nép multját, méltatva érdemeit. Hazánk határán évszázadokon keresztül védőbástyája volt a magyarságnak, a hazafiságnak. A jelenben lassanként el kell szegényednie, tönkre menni annak a népnek. Nem elég az ő nyomoruságos megélhetésük, a kormány az aránytalansággal ujabb csapást mért a székelységre.

Van-e gazdasági, állami raison abban, hogy egy népet igy dobjunk oda a kisajátitásnak? A tagositás, mely nem kötelező ugyan, szintén nagyon sujtja azt a népet. A székely földön nem kapnak olyan birtokost, kinek 60 holdnál több birtoka lenne, ebben pedig 25—30 hold legelő is benne van. Állitásait a példák hosszu sorozatával igazolja.

Kéri a kormányt, fordítson több gondot a székelységre.

Öt percz szünet.

Szünet után:

Molnár János beszélt.

Ezután általánosságban elfogadták a költségvetést s meg is kezdték a részletek tárgyalását.

Rakovszky és a lipótvárosi kaszinó.

A lipótvárosi kaszinóban válság van, mely vasárnap nyilvánosan is kitört a gyülésen. A válságról és ennek okáról a következőket jelentik Budapestről:

A lipótvárosi kaszinó tudvalevőleg igen nagyszabásu hangversenyeket és mulatságokat szokott rendezni és ezekre a közélet kitűnőségeit is meghivni. Véletlenül vagy szándékosan eddig nem esett meg, hogy a néppárt valamelyik tagját meghivták volna. *Rakovszky* István képviselő ezt szóba hozta *Falk* Miksa, a kaszinó elnöke előtt, a ki szabadkozott az ellen, mintha ebben valami szándékosság volna és kijelentette, hogy szivesen látja akár az egész néppártot. Erre mindjárt jelentkezett is valami nyolcz néppárti képviselő, kiknek *Ruszt* József igazgató Falk intervenciójára rögtön el is küldte a meghivókat a ma esti hangversenyre.

Ruszt utólag elmondta a kaszinóban a meghivók történetét és ennek a tagok és a választmány sorában nagy resensust keltett. Az elégületlenek azt hangoztatták, hogy az elnök és az igazgató hibát követtek el, mert a vigalmi bizottság meghallgatása nélkül küldték el a meghivókat olyan embereknek, kik a kaszinót filymálják és a kik közül egyesek olyan kaszinók tagjai, melyek a lipótvárosi kaszinó tagjait soha semmiféle szin alatt meg nem hivnák.

A tegnapi rendes közgyülésen az e miatt lappangó viszály nyiltan kitört és válságba sodorta az egész kaszinót. Midőn ugyanis a folyó évi költségvetést tárgyalták, dr. Barács Marcell

A „TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Társadalmi tevékenység és magyar jellem.

A Kath. Szabad Liczeum 1902. márcz. 13-iki bőjti estélyén előadta: **Gróez Béla.**

Sem az isteni, sem az emberi törvények nem szabják meg az embernek embertársa iránti kötelességeit részletesen.

Csak általában követeli Isten törvénye, szeressük felebarátunkat mint min magunkat s hogy azt cselekedjük másoknak, a mit kivánunk, hogy mások is cselekedjenek nekünk. De azt nem részletezi, hogy ennek a szeretetnek minő tényekben kell nyilatkoznia. A polgári törvény meg éppen nem beszél a szeretet kötelességeiről, csak mások jogainak tiszteletben tartásáról.

Az isteni és emberi törvények ezen általánossága nyitja meg, t. hallgatóság, az emberi szabad tevékenység végtelen mezejét. Az ember alkalmazhatja ezen általános törvényt ugy, a mint egyéni felfogása és lelkiismerete követeli. Az egyéni felfogás és lelkiismeret pedig lehet nagyon különböző. Valaki okoskodhatik ugy, hogy ő nem szorul mások gyámolitására, tehát ő sem tartozik senki iránt jótékonysággal. Ellenben lehet valakinek oly gyöngéd lelkiismerte, hogy ez követelhet tőle egész a hősies önfeláldozásig munkálkodást a mások szellemi, testi és vagyoni javának előmozditásában.

E közt a két véglet közt számtalan árnyalatban müködhetik az ember, mint szabad lény az isteni és emberi törvények keretében.

Ez általában a társadalmi tevékenység.

S a mennyiben a társadalom gépezetének zavartalan müködése azon fordul meg, hogy az elégületlenség okai: a vagyoni és erkölcsi züllöttség, a testi s lelki nyomor ezer neme, lehetőleg távol tartassanak, vagy gyógyszereiket kellő időben és mértékben megtalálják, manapság, ha társadalmi tevékenységről van szó, rendesen arra a törekvésre gondolunk, melylyel az értelmesebb és vagyonosabb osztály keresi a módot: mikép részesitse szellemi, erkölcsi és anyagi javaiban az alsóbb osztályokat, mikép gyógyitgassa azokat a sebeket, melyeket tudatlanság, bün, szegénység, betegség, munkahiány, restség s egyéb csapások ejtenek az emberiség testén.

A ker. társadalom, bárminők voltak is közel két ezredéves életében egyes országaiban a politikai szervezetek, mindig szükségesnek tartotta ezt a tevékenységet, és pedig nemcsak társadalmi rázkódások kikerülése végett, hanem lelki szempontból is, a mennyiben vallásának főtörvénye a tettekben nyilvánuló szeretet.

Mai napság pedig, midőn a társadalmi ellentétek annyira kiélesedtek s a tényleges társ. berendezkedés elleni állás foglalások és támadások oly félelemletesen szervezkednek, lázas mohósággal keresi a gyógyitó szereket ugy a törvényhozás, mint magán tevékenység terén.

Mindenütt elismerik, hogy a társadalmi válság, mely fényes czivilizácziónk romba dőlését vonhatná maga után, csak vállvetett erőfeszitéssel kerülhető ki.

Ezért ki van adva a jelszó, hogy mindenkinek, ki képzettséggel és vagyonnal bir, kötelessége, szellemi, erkölcsi és anyagi befolyásának arányában, résztvenni a társadalommentő müveletben: a társad. tevékenységben. Mindenfelé az a meggyőződés hangzik, hogy ez van legalább is oly fontos kötelesség, mint a politika, mely idáig a szabad polgárok majdnem összes közügyi foglalkozását kimeritette.

Sőt fontosabb, mert kiterjedtebb, a mennyiben gyakorlásához nem kellenek törvény által sokszor nehezen kivivható jogok: czenzus, életkor, honosság, nem. Külföldi példákból látjuk, hogy péld. lelkes diákok és hajadonok mily szépen kiveszik részöket az őket környező lelki s testi nyomornak enyhitésében.

T. h.! felolvasásom czimeül azt tüztem ki: Társadalmi tevékenység és magyar jellem. Nem nehéz tehát eltalálni, hogy czélom: egy pillantást vetni arra, hogy a magyar társadalom miképen áll ezen végtelen lényeges feladatával szemben? hogy a magyar jellem mennyiben segiti elő, vagy hátraltatja a társadalmi tevékenységet?

A felelet erre annyira nem kedvező, hogy azt én magam nem is merem megadni, hanem átengedem a biráló szót nagyobb tekintélyeknek, kik nincsenek annak a veszedelemnek kitéve, mint én, hogy félelemből vagy udvariasságból az igazságot elhallgassák, vagy

azt indítványozta, hogy a mulatságokra és hangversenyekre szánt 8000 koronás kiadási tételt töröljék és így természetszerüen a mai hangverseny is maradjon el.

Ruszt József igazgató kötötte magát a tétel fenntartásához és felvetette a bizalmi kérdést. A közgyülés *többsége elfogadta* Baracs indítványát, mire perczekre megakadt a tanácskozás rendje, végül pedig *Falk* Miksa elnök a gyülést berekesztette a nélkül, hogy a napirendet letárgyalták és a választásokat megejtették volna.

Az előülletlenek elérték céljukat: ma nem lesz hangverseny. Rakovszky és társai nem fognak a kaszinóban megjelenni; de egyszersmind eljárnak azt is, hogy ex-lex állapot van a kaszinóban, a mennyiben a régi tisztikar és választmány mandátuma lejárt és ujat nem választottak. Ezenfelül Falk nem fogja az elnökséget, Ruszt az igazgatói állást ujra vállalni.

Az igazgatóság lemondása.

Budapest, márcz. 17. (Saját tud. táv.) *Falk* Miksa és az egész igazgatóság lemondtak állásaikról, a választást a legközelebbi folytatólagos közgyülésre halasztván.

A szabadelvü városatyák értekezlete.

A szabadelvüpárthoz tartozó városatyák tegnap délután értekezletet tartottak *Hlatky* Endre elnöklete alatt a városházán az általános helyzet tárgyában.

Az értekezleten részt vettek:

Dr. Konrád Márk, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, dr. Friedländer Samu, Harmathy Károly, Guttmann József, id. Rimanóczy Kálmán, Kaczián Károly, Farkas Izidor, Markbreit Sándor, dr. Moskovits József, Szählender Károly, Mayr Sándor, Ullmann Sándor, Frankl Lázár, Schwarcz Antal, dr. Kurländer Ede, Gábel Jakab, Stark Gyula, dr. Várady Zsigmond, Miskolczy Barna, dr. Munk Béla, Mezey Mihály, Reismann Mór, Baróthy Ákos.

Hlatky Endre kijelenti, hogy a kijelölő bizottság nem működött s ezért késett. A kijelölés a jelölő bizottság által megtörtént, csak a tanácsnoki állásra még nem jelöltek. A polgármesteri állásra *Komlóssy* József és *Rimler* Károly pályáztak. Azt hiszi, hogy a párt ragaszkodik most is előbbi álláspontjához s a polgármesteri szék betöltését nyilt kérdésnek hagyják. (Helyeslés.)

A főjegyzői állásra pályázott *Rimler* Károly főjegyző, *Darvassy* Lajos és *Bordé* Ferencz tanácsnokok. A két utóbbi csak az esetben lép fel, ha Rimler polgármester lesz. A párt, a kiküldött bizottság véleményéhez képest kimondotta, hogy ha Bordé és Darvassy között lesz a szavazás a főjegyzői állásnál, a választást nyilt kérdésnek hagyják.

A tanácsosi állásoknál, ha *Komlóssy* József nem választatik meg polgármesternek, az egyik tanácsosi állásra egyedüli jelölt lesz. A másik két tanácsosi állásra Bordé és Darvassy pályáztak. Ha közülök bármelyik főjegyző lesz, az igy megüresedő harmadik tanácsnoki állásra *Sztarill* János, *Nagy* Lajos, *Papolczy* Ferencz és *Lukács* Odön jelöltettek.

Ha *Komlóssy* József választatnék meg polgármesternek, a gazdasági tanácsnoki állásra *Ragány* János főszámvevő pályázik s őtet a párt támogatja. Ez esetben természetesen a fentebb említett pályázók kiesnek minden kombináción.

Szántó Lajost és *Istvánffy* Istvánt, akik szintén pályáztak, semmi körülmények között nem jelöli a párt a tanácsnoki állásra.

A főügyészi állásra *Dús* Lászlón kivül dr. *Thury* Kálmán pályázott, de pályázatát visszavonta s igy *Dús* az egyedüli jelölt.

Az alügyészi állásra *Tóth* Márton eddigi alügyészen kivül *Keledy* József ügyvéd pályázott. A párt *Tóth* Mártont jelölte.

Az első alkapitányi állásra *Papolczy* Ferenczen kivül *Christó* Miklós, *Giraud* Árpád, *Szőke* András és *Lukács* Odön pályáztak, azonban a két utóbbi *Papolczyval* szemben nem pályázik, csak ha *Papolczy* tanácsnok lenne. Különben a párt jelöltje Papolczy s ennek tanácsnokká választása esetén *Szőke* András és *Lukács* Odön között nyilt kérdésnek hagyják a szavazást. — Christót és Giraud Árpádot nem jelölték ez esetre sem.

A második alkapitányi állásra *Fassie* Sándort jelölte egyedül a párt.

A III. alkapitányságra *Szőke* Andrást jelölte a párt. Ha azonban *Szőke* az I. alkapitányi állásra megválasztatnék, *Giraud* Árpádot jelölik a III. alkapitányi állásra.

Az árvaszéki h. elnöki székre dr. *Grámm* Károly az egyedüli pályázó és jelölt.

Az árvaszéki ülnöki állásra *Sztarill* Jánoson kivül *Vajnovszky* Lajos és *Christó* Miklós adtak be pályázatot. A párt *Sztarill* Jánost jelölte.

Az I. aljegyzői állásra dr. *Istvánffy* István, *Lukács* Odön és *Giraud* Árpád pályáztak. Lukács csak azon esetre, ha Istvánffy tanácsnok lenne. A párt dr. Istvánffy Istvánt jelölte, de ha ő tanácsnokká lépne elő, ez esetre Lukács Ödön a párt jelöltje.

A II. aljegyzői állásra *Szücs* Dezsőn kivül *Giraud* Árpád adott be pályázatot, a párt azonban *Szücs* Dezsőt jelölte.

A III. oszt. aljegyzői állásra *Lukács* Odön és *Eleméry* Ferencz pályáztak. A párt jelöltje *Lukács* Odön, de ha ő más állásba választatnék, Eleméry az egyedüli jelölt.

A főpénztárosi állásra *Hegedüs* Géza; az adópénztárnoki *Jablonszky* Emil, a főpénztári ellenőri állásra *Darvassy* Sándor, az adópénztárnoki állásra pedig *Lakos* Lajos az egyedüli pályázó és igy jelölt.

A két I. oszt. fogalmazói állásra *Molnár* János, *Kágyi* Lajos és *Christó* Miklós pályáztak. A párt *Molnárt* és *Kágyit* jelölte.

Az öt II. oszt. fogalmazói állásra *Mendelényi* Béla, *Pásztor* Bertalan, *Márkus* István, *Giraud* Árpád és *Pataky* Károly eddigiek, továbbá *Juricskay* Barna, *Baranyi* Menyhért, ifj. *Márkus* János és *Herczegh* Jenő pályáztak.

A párt az eddigieket jelölte, de ha *Giraud* Árpád más állásra választatnék meg, helyére a négy uj pályázó közül szabadon választ a párt.

Ezután az értekezlet véget ért.

---

az el nem hallgatás miatt a t. hallgatóság nehezteléset magukra vonják.

Először egy jeles irónő jellemzését ismertetem. Geőcze Sarolta a neveléstudomány terén tünik ki. Sokat utazott és látott s még többet gondolkozó komoly fő, ki a müvelt nyugat társadalmi életét tanulmányozva, rajongó fajszeretettel hasonlitja azt össze a magyarral és a fájdalmas szeretet hangján iparkodik erős lélektani alapon megirt nevelészeti czikkelyeivel, jelesül »Az akarat nevelése« czimü legujabb munkájában, hivatásos tanácsokat adni a magyar jellem hiányainak javitására.

Tárgyamra vonatkozó megjegyzéseiből csak egy-kettőt, a mennyiben czélomra szolgálnak, mutatok be.

A nemzetek jellemzésében érintve a germán fajok szivós akaratát, a latin fajok hevességét, a szlávok lassan megindithatóságát, a kinai türelmét, a néger gyerekes állhatatlanságát, a magyarról azt mondja, hogy »akaratereje inkább egyes nagy erőkifejtésekben nyilvánul. Vizi veszedelem, nyári dolog idején emberfölötti erőfeszitésre képes az alföldi magyar, de azután energiája hónapokig szunnyad. Igy maga a nemzet is évtizedekig tesped s tespedését egyszerre rázza le; egyetlen erőfeszitéssel pótolja évtizedek mulasztásait. A nemzeti energiának a felhalmozódása a békés időszakokban s egyszerre való kitörése egy-egy szabadságharcz, egy-egy belső válság idején, — ez teszi a magyart veszedelemkor hőssé s alkalomadtán nagy tettek elkövetőjévé.«

(Vége köv.)

A Katholikus Szabad Liczeum matinéja.

Előadás a Palestrina-stilről.

Egy matiné, a melyet egyetlen egy előadás tölt ki és a melyet mégis a legnagyobb érdeklődéssel hallgatott végig a közönség: ez olyan eredmény, a melyre büszke lehet dr. *Szemethy* Géza, a Katholikus Szabad Liczeum előadója. A Palestrina-stilről, erről a gyönyörü egyházi zene-stilről tartott vonzóan megirt, rövidre fogott s mégis általánosságban igen jellemző előadást. A kiváló dolgozatot, mivel a szerző az énekkart dirigálta, dr. *Némethy* Gyula olvasta fel.

Kezdődött az előadás az egyházi zene általános jellemzésével, aztán rátért a polifonikus zenére, az ellenpontozásra, valamennyi zenei fogalmat néhány találó, rövid megjegyzéssel tévén érthetővé. Már itt is szerepelt a 115 tagból álló, hatalmas énekkar, de ennek ott jutott nagyobb szerepe, a hol a szerző rátért tulajdonképpeni tárgyára, a többszólamu egyházi zenére. Az előadásba minduntalan bele volt szőve egy-egy érdekes példa, a melyeket az énekkar kivétel nélkül kiváló preczizitással adott elő. Az egyszerübb példák legnagyobb része a Kyrie eleison szövegére volt irva; de müsorra kerültek magyar egyházi népénekek is. Különösen érdekes volt egy »Agnus Dei«, a melyet dr. Szemethy maga zenésitett meg gyönyörüen — a »Szeretnék szántani« kezdetü népdal motivumaira. Végezetül az énekkar igazán nagyszabásu, hatalmas dolgot produkált: Palestrina legszebb miséjéből (Missa Papae Marcelli) adott elő hét szólamu részletet olyan preczizitással, a mely a legnagyobb dicséretet érdemli. A kit azonban minden elismerésből oroszlánrész illet, az dr. *Szemethy* Géza. Nagy tudással és hangyaszorgalommal kellett már a felolvasást magát is kidolgoznia; meg tudta őrizni annak népszerü modora, élénk, kellemes stilusa mellett tudományos jellegét is. Ezenfelül maga a szerző tanitotta be és dirigálta az óriási énekkart is, megérdemelte hát teljesen a zajos tapsokat és éljeneket, melyekkel a nagyérdekü előadást honorálták.

Az énekhez szükséges harmonium-kiséretet *Belezsay* Antal játszotta igen szépen.

Az énekkarban a következő tagok vettek részt:

Szoprán: Tucsek Ferenczné, Klusatsek Margit, özv. Lengyel Józsefné, Balázs Anna, Bérczi Mariska, Bezlanovits Olga, Buhl Kornélia, Buhl Ferike, Bányi Gizella, Bodnár Malvin, Czvip Jolán, Csordacsics Miczi, Dernyei Erzsike, Dégel Róza, Frits Lujza, Gráczer Anna, Grivase Mária, Grész Stefike, Grész Mili, Gyulai Ilona, Herkner Szidike, Illyés Ilona, Jalaksa Ilona, Keledy Margit, Kirják Mária, Király Irma, Kollársz Ilona, Kováts Irén, Luy Mária, Nesztavál Juliska, Pánczél Karolin, Sal Mariska, Sarkadi Erzsike, Sebessy Erzsike, Sólyom Mariska, Schenker Irma, Schönstein Erzsike, Taksás Ilona, Vargha Amália, Venter Valéria, Végh Irén, Voszka Irén, Zeley Irén.

Alt: Paczkó Aladárné, Zettner Irén, Páldy Zseni, Bás Etel, Belényesy Milike, Bohacsek Anna, Borbély Mariska, Bumbera Margit, Brunner Auguszta, Csányi Gizella, Fritye Zseni, Filip Anna, Gonda Mariska, Gaál Emma, Hődl Amália, Illyés Erzsike, Juhász Karolin, Keth Stefike, Kecskés Gizella, Kiss Gizella, Klein Irén, Kollársz Margit, Némedy Ella, Papp Hajnal, Páll Gabriella, Resch Emma, Sebeszta Olga, Szabó Katicza, Tátray Margit, Zdrahál Irma.

Tenor: Gahér Mihály, Hágen Ferencz, Hetkó Valér, Huszár Károly, Krüger Jenő, Lehóczky József, Makkay József, Marosán János, Meskó János, Molnár János, dr. Pallady Leontin, Papp Mihály, Szkalák Ferencz, Tucsek Ferencz.

Bassus: Bánk György, Bátky Endre, Beczkay Jenő, Beleznay Antal, Belme István, Besser Hugó, dr. Bulk Kornél, Darabant Barna, Egri András, Fekete János, Gramma Vazul, Gulyás Agoston, Helegda János, Illés Sándor, Illucz Vazul, Kaba Agoston, Kalmár Illés, Kirvay László, Lecső László, Lengyel Sándor, Liptsey József, Maróczy János, Mendelényi Béla, Mikulás György, ifj. Padala Pál, Persz Ferencz, Popa János, Várady Sándor. Összesen 110.

A jelenvoltak a főgimnázium disztermét zsufolásig megtöltötték; sikerült közülök a következőket összejegyeznünk:

Urhölgyek: Gerliczy Félixné sz. Korniss Lujza grófnő, báró Podmaniczky Emmy, dr. Agoston Péterné, dr. Bozóky Alajosné, Bozóky Margit, Böszörményi Tilda, Bozóky Nóra, Bary Józsefné, Bócz Gézáné, Bócz nővérek, Bunyitay Mariska, özv. Bányi Gézáné, Bányi nővérek, Bátky Endréné, özv. Bilinszky Sóterné, Beczkay Lajosné, Bérczi Jánosné, Bérczi nővérek, Csordacsics Ferenczné, Farkas Etelka, Fényes Endréné, Fényes Mártha, Géczy Imréné, Grátzer Károlyné, Grátzer nővérek, özv. Grunwald Henrikné, Géczy Irén, Harmathy Károlyné, Harmathy Erzsike és Gizike, Herckner Péterné, Herckner nővérek, dr. Hoványi Gyuláné, Középessy Kálmánné, Középessy Emma, Keledy nővérek, dr. Kovács S. Jánosné, Kugler Mariska, Kiss Andrásné, Kókay Istvánné, Kappel Györgyné, Komlóssy Józsefné, Kiss Elekné, Komlóssy nővérek, Kovács Béláné, dr. Molnár Imréné, Molnár Jolánka, Nagy Ferenczné, Olasz Ilka, Papp Oszkárné, Papp Cosima és Ella, Politovszky Henrikné, Politovszky Ella és Gizella, Peiser Károlyné, dr. Plopu Györgyné, özv. Péterffy Istvánné, Retsky nővérek, Rednik Miczi, Rozslay nővérek, Réz Mihályné, Sal Ferenczné, Száhlender Károlyné, Stark Róza, Szabessy Józsefné, özv. dr. Személy Kálmánné, Szegedy Györgyné, Szegedy nővérek, Szmazsenka Ernőné, Schmidt Helén, Sanka Mihályné, Sanka Ilona, Szentiványi Ilonka, Tolnay Jolán, Tóth Mihályné, Tóth nővérek, dr. Thury Endréné, Tolnay Vilmosné, Ujházy Antalné, Ujházy Irma, Winkler János őrnagyné, Winkler Miczi, Vucskics Julia, Varró Domokosné, Voszka Ferenczné, Voszka nővérek, Zelizy Rózsika, Bonetti Ferenczné, Kádár Odönné, Kakas Istvánné, Peiser Sarolta, Szántay nővérek, Vecserik Fr nciska.

Notabilitások: Radnay Farkas püspök, Palotay László, Steinberger Ferencz, Grócz Béla, Fetser Antal kanonokok, Dencs János tb. kanonok, dr. Agoston Péter, dr. Nagy Ferencz, Winkler János őrnagy, dr. Szolcsányi Hugó, dr. Hoványi Gyula, Novotny S Alfonz, Kiss Kolos, dr. Kurländnr Ede, Kappel György, dr. Kováts S. János, Csicsay Alajos, Beke Boldizsár, Géczy Imre, Stark Gyula, dr. Vucskics Gyula, Szmazsenka Ernő, Szmetka Ödön, Böszörményi Géza, Bereczky Géza, dr. Tóth-Szabó Pál, Kertész Miksa, dr. Tóth Mihály, Vidovich Béla, Grósz Zsigmond, dr. Schweiger Ede.

A Katholikus Szabad Liczeum a legközelebbi előadást husvét után, ápril 6-án tartja meg. Ekkor előadókként *Tóth-Szabó* Pál főgimnáziumi tanár, prem. r. kanonok és dr. *Wolafka* Nándor püspök szerepelnek; zongorajátékkal működik közre *Mihályházy* Margit, kinek kitünő játékában már volt alkalma a közönségnek gyönyörködni.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Márczius 18. A nőegylet gyülése.
Márczius 19. Megyegyülés.
Márcz. 20. Városi tisztujitás.
Márcz. 22—26. Sorozás Nagyváradon.

Ápr. 6. Kath. Szabad Liczeum matinéja a főgimnázium disztermében d e. 11 órakor.
Apr 19. Kath. Szabad Liczeum zárünnepélye.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni szíveskedjenek.

* A **villamos vasut** és **világitás**. Addig csürik, csavarják a dolgot, mig összegabalyitják ezt a két dolgot, hogy nehezebben lehessen mindeniket dülőre hozni. Szombaton délután 3 órakor ülés lesz a városházán, a melyen a város által a villamos áramról szóló szerződés pontozatait állapitják meg. Az ülésre a budapesti Forgalmi Bankot és a nagyváradi közuti vasut társaságot is meghivták.

* **Márczius idusa**. Az *esküllői* állami elemi iskola növendékei szintén lelkesedéssel ünnepelték meg nagyszámu közönség jelentében a sajtószabadság diadalának évfordulóját. Öröm volt nézni és hallgatni, hogy a nagyobbreszt román ajku gyermekek mily lelkesedéssel s tüzzel énekeltek és szavaltak a hazafias darabokat. *Bereczky* Sándor elnöki megnyitója után a szavalatok és énekek hosszu sora töltötte ki a szépen sikerült ünnepély programmját.

Berettyó-Ujfalu hazafias közönsége szépen ünnepelte meg 1848 márczius 15-ike évfordulóját. Délután 3 órakor a városháza nagy termét és az ebbe nyiló mellékteremeket töltötte meg a több mint ezer főből álló ünneplő közönség. Az iparos dalkör rázenditette a Szózatot, melynek elhangzása után Ujfalu társadalmának egyik közkedvelt vezérférfia, *Habókay* József ügyvéd, casinói elnök tartott szép megnyitó beszédet. Ezt követte Szabó Elek »Talpra magyar« szavalata és a dalárda éneke. Majd Kiss Sándor, a »Sárrét« szerkesztője méltatta beszédben márczius 15-ikét, mit Grósz Ede alkalmi szavalata követett. Végül a dalárda énekelte a »Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos« dalt. Az ünneplő szép közönség az összes szereplőket zajos tapssal jutalmazta. Este a városháza nagytermében 150 teritékü bankett volt, melyen Ujfalu társadalma a szokott feszteleségben és szép együttérzésben ünnepelt. Pohárköszöntők sok számmal.

* **Esküvő**. Ifj. *Kersch* Ferencz beszterczebányai székesegyházi karnagy, Kersch Ferencz az esztergomi főszékesegyház kiváló zeneszerző karnagyának fia, mint értesülünk feleségül vette Bisztricsényben *Dianiska* Ludmilla kisasszonyt.

* **Lövöldöző libatolvaj**. A káptalan-soron lévő éji őr vasárnap éjjel ismeretlen egyénnel találkozott, ki több libát czipelt. Az éjjeli őrnek gyanusnak tünt fel a libát czipelő alak s igazolásra szólitotta fel. Erre ez futásnak eredt s az őt üldöző őrre több izben rálőtt. Az ismeretlen a lövés zajára elősietö őrszemek elől az Epreskert felé menekült s nyomtalanul eltünt. A rendőrség buzgalommal kutatja a lövöldöző libatolvajt.

* **Hurokra került sikkasztó**. Szombaton éjjel a csendőrök által sikkasztás miatt már régen körözött *Virtenberg* Jakab felfüggesztett *mikló-lázuri* helyettes körjegyzőt a Koronakávéházban mulatás közben letartóztatta *Be sei* rendőrőrmester. A sikkasztó eleinte erősen tiltakozott az elfogatás ellen, midőn azonban többszöri felszólitás daczára sem tudta magát igazolni, átadta magát sorsának. A hurokra került sikkasztó a kir. ügyészségnek adatott át.

* **Panasz a nagytőzsdére**. A dohányos emberek igen jól tudják, hogy milyen nagy különbség van a sötét és világos szivar és dohány között. A nagytőzsdének éppen ezért nem szabad különbséget tenni a szivarok kiadásánál az egyes kistőzsdések között. Panaszt kaptunk, hogy a nagyváradi nagytőzsdében a világos és igy inkább keresett szivarokat protekcióképen azoknak a kistőzsdéseknek adja, akik tőle vásárolnak szivarszipkát és szivarka papirt. Es ezt nem is titkolja, hanem megfenyegeti a kistőzsdést, hogy csak az esetben kap világos szivart, ha tőle vásárolja ezeket a mellékczikkeket. Ez visszaélés, a melynek a megtorlása végett felhivjuk a kir. pénzügyigazgató figyelmét.

* **Bimbóhullás**. Részvéttel vettük a következő gyászjelentést:

Szeghalmi Chrisztó Miklós, Biharvármegye árvaszéki ülnöke és felesége szül. Dus Ilona és gyermekeik Miklós és Irma fájdalomtól megtört, zokogó szivvel jelentik, hogy halálmadár szállott lakukra, hollószárnyait meglebegteté és rajongva szeretett *Ilonkájuk* folyó hó 17-én, reggeli 2 órakor, életének 5-ik évében hoszas, nagyon kinos szenvedések után megvált a földi élettől. Az oly korán társai, az angyalok közé visszaszállt feledhetetlen emlékü Ilonkájuk kihült tetemét a róm. kath. vallás szertartása szerint folyó hó 18-án délután 3 órakor (Nagy Sándor-utcza, Eleméry-ház) adják vissza az anyaföldnek; mely végtisztességtételre a fájdalmukban osztozó rokonokat, jóbarátokat, ismerősöket meghivják. Nagyvárad, 1902. márczius 17. Az örök világosság fényeskedjék neki! Legyen áldott a hant, amely drága porait fedi! Imádkozzatok érette!

* **Véletlen gyilkosság**. Komádiban Nagy Márton és K. Fekete János az utóbbinak kertjében czélba lőttek. Egy golyó czélt tévesztve a szomszédos kertben dolgozó G. Nagy Bálintnét mellbe találta. Az asszony egy jajkiáltással összerogyott. A szerencsétlen asszony életbenmaradása kétséges. A két czéllövő maga tette a meg a jelentést a csendőrségnél.

* **Ongyilkos takarékpénztári igazgató**. Tegnap reggel 10 óra felé viliámként futotta be a fővárost az a hir, hogy a legrégibb fővárosi takarékpénztárnak, a budapesti III. kerületi takarékpénztárnak vezérigazgatója, *Augenstein* Samu reggel főbe lőtte magát. Az ó-budai takarékpénztár nemcsak régi, hanem elsőrendü szolid intézet. Augenstein pedig befolyásos vezérférfiu volt, a III. kerületben ő volt a városi és országos választások intézője, a kerület mandátumát jóformán ő osztotta. Augenstein öngyilkosságának jelentékeny sikkasztás volt az oka; de olyan sikkasztás, melyet nem ő követett el. A III. kerületi takarékpénztár könyvelője *Adler* Károly szombaton nem jött a hivatalba és csakhamar meg is győződtek arról, hogy a könyvelő megszökött. Rögtön vizsgálatot indítottak és már az első nyomozásra kiderült, hogy a szökött könyvelő körülbelől *60.000* koronát sikkasztott. Augensteint ez a tény irtózatosan lesujtotta, nem annyira az összeg miatt, melyet akár ő maga is könnyen megtudott volna téríteni, mint inkább azért, hogy most a takarékpénztár és személye iránt a bizalom illetőleg a közbecsülés meg fog inogni. A különben is ideges öreg ur rögtön ágyba feküdt. Tegnap reggel pedig főbe lőtte magát.

* **Betöréses lopás**. Derecskén Vezendi Sándor ablakán betörve, eddig ismeretlen tettes 650 korona készpénzt ellopott. A pénz mellett egy dobozban több darab arany is volt, de ezt a tolvaj nem neszelte meg. A gazda a szomszéd szobában aludt és csak reggel vette észre a betörést.

* **Vásári csavargók**. Tegnap délelőtt folyamán a vásárban czirkáló rendőreink 12 vidéki notórius vásári tolvajt fogtak össze, még mielőtt operálhattak volna. Ugyancsak bekisértetett öt foglalkozás nélküli nő csavargás miatt, szintén bezárattak s toloncz után távolittatnak **el a város területéről.**

* **Névváltoztatás.** Dancziger Elek monostorpályi lakos vezetéknevét »Erdős«-re változtatta.

* **Találtatott.** Egy szivartárcza, egy keresztlevél, egy munkásbetegpénztári tagsági könyv és egy veres bársony zacskó, mely különféle apróságot tartalmaz. Találtatott ezenkivül egy gyémánt köves kis női aranygyürü. (Ez utóbbit még a mult év november havában találták, de csak most jelentették be.) Mind ezen tárgyak ***Mendelényi*** Béla rendőrfogalmazónál igazolt tulajdonosaik által átvehetők.

x **Pártos Arnold** czég Nagyvárad, Bémer-tér czipő kalap és uri divat üzletében minden e szakmába vágó czikkeket ***legolcsóbban*** vásárolhat a t. vevő közönség. — *Báli czipők* és *Báli divatáruk* nagy választékban. 45.

EGYESÜLETEK.

A Szt. László-intézet közgyülése.

Nagyváradnak egyik legrégibb, igazán áldásosan működő egylete, a Szt. Lászlóról czimzett kolduságoló és fi-gyermek-menedékház egylet tartotta vasárnap választmányi és évi rendes közgyülését.

A közgyülés elé terjesztett titkári jelentés kiemelte azt a nagyszabásu fejlődést, amely a mult egyleti évet, (amelyben elfoglalta az intézet az uj szép emeletes épületet és gyönyörü kis kápolnát) — az intézet történetében feledhetetlenné teszi.

A gyülésen *Palotay* László praelátus-kanonok elnöklt, részt vettek: ***Fetser*** Antal apát-kanonok, alelnök, dr. ***Molnár*** Imre, dr. ***Hoványi*** Gyula, *Bereczky* Géza, dr. *Vucskics* Gyula, dr. *Szemethy* Géza.

Az elnöki jelentések és a számvizsgálók jelentése után dr. ***Molnár*** Imre felolvasta *Baróthy* Sándor egyleti titkár jelentését a mult évről, melyből kiemeljük a következőket:

A mult 1901. évben az intézetben elhelyezettek összes száma **64** volt. 28 szegény, 36 figyermek, 8 férfi, **20** nő és 36 fiu. Vallásra 56 római katholikus, 4 református, 3 gör. kath., 1 lutheránus.

Eltelmezésre kiadatott egész évben 5715 kor. 16 fill.

Az élelmezési napok száma 20858-at tett, amelyből átlag egy személyre 327 és fél nap esik.

Egy személy élelmezése egész évben 89 kor. 30 fillér

Egy személy élelmezése egy hónapban 7 kor. 44 fillér.

Egy személy élelmezése egy napra 25 fillér.

Az összes fentartási költségekből egy személyre 194 korona esett.

Ruházatra kiadatott 1540 kor., ebből egy személyre 22 kor. 50 fill. esett.

Tagdijakból befolyt 240 kor.

Pártfogók adománya 898 kor.

Házbérből 1745 kor.

Persely jövedelem 645 kor. 37 fill.

Borból 1600 kor., ebből kiadás 967 kor. 97 fill., tiszta jövedelem 692 kor. 07 fill.

Toll fosztásból 157 kor. 20 fill.

Pénzári maradvány: 2808 kor. 31 fill.

Ujabb alapitványok: ***Vinkler*** József cz. püspök 40 000 kor.

Nagyváradi takarékpénztár 100 kor.

Bokor József hagyománya 200 kor.

Polgári takarékpénztár 20 kor.

Gazdasági bank 40 kor.

Összesen 40 360 kor.

Alaptőke (ingatlanokat nem számitva) 1901. deczember 31-én tett: 205.685 kor. 18 fillért.

A jelentések után a tisztujitásra került a sor.

Egyhangu választás folytán megválasztattak a következők:

Elnök: *Palotay* László.

Alelnök: ***Fetser*** Antal.

Titkár: *Baróthy* Sándor.

Pénztárnok: Dr. ***Hoványi*** Gyula.

Ügyész: *Böszörményi* Géza.

Orvos: Dr. *Baróthy* Akos.

Számvizsgálók. *Bereczky* Géza, dr. ***Molnár*** Imre, dr. *Schweiger* Ede, póttag: ***Justh*** Károly.

A választmánynak egy harmad része került választás alá. Megválasztattak:

Dr. ***Hoványi*** Ferencz, dr. ***Hoványi*** Géza, *Halász* Gyula, *Kovács* Béla, *Kucsovszky* Lajos, *Makucz* Ernő, dr. ***Molnár*** Imre, ***Rádl*** Ödön, dr. *Schweiger* Ede, *Grócz* Béla, *Novotny* Alfonz és *Hoffmann* Henrik.

A kath. Legényegylet a következő müsor mellett ünnepelte meg márczius idusát:

Hymnus, énekelte a dalárda. Megnyitó tartotta: *Pálffy* Béla igazgató. Talpra magyar, szavalta: *Barza* Antal. A magyar ipar fejlődése, felolvasta: *Faragó* János. Petőfi dala, szavalta: *Kremlicza* Lajos. Honfi imája, énekelte a dalárda. Egy gondolat bánt engemet, szavalta: *Papp* Ferencz. Ne sirj, ne sirj . . . előadta a zenekar. Vén czigány, szavalta: dr. *Szolnok* Jenő. Fohász, énekelte a dalárda. Hős, szavalta: *Lászlófi* János.

A programm számai kifogástalanul voltak előadva s igen jó hatást tett a két fiatal iparos munkás önálló hosszabb felolvasása. A szavalásban Barza, Kremlicza és Papp igazi rutinnal léptek fel, Lászlófi magánjelenete, (mint megsebesült honvéd) gondosan kidolgozott dolog volt. Oriási hatást keltett a »Vén czigány« lélekbe markoló előadása. Hatása alól nem is tudta kivenni magát a közönség, hanem a dalárdával együtt énekelte aztán a hazafias dalokat.

A fél 5-kor kezdődő ünnepély 6 órakor ért véget.

Jelen voltak:

Vajnovszky Józsefné, Karkusz Sándorné, Vaszil Györgyné, Joó Ferenczné, özv. Papp Sándorné, Tóth Józsefné, Meskó Simonné, Weizmann Istvánné, Rottensteiner Istvánné, özv. Czerip Sámuelné, Joó Karolin, Papp Margit, Gyulay Ilona, Tóth Rozika, Meskó Anna, Szikora Etelka, Weizmann Juliska, Ujfalusi Juliska, Rátz nővérek, Czerip Jolán.

A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők közgyülése. F. hó 16-án délután 3 órakor népes közgyülést tartott fenntiu társulat a keresk. kamarában. A hangulat kezdettől fogva izgatott volt, mert a közgyülésre kitüzött tárgysorozat között a tisztikar 3 évre való választása is szerepelt.

Az ülést Weintraub Mór társulati elnök nyitotta meg. Egyben a maga és a választmány nevében beadta lemondását.

Korelnökké *Sajósi* Ignáczot, korjegyzővé Stern Somát választotta a közgyülés. Stern Soma felolvassa az általa irt évi jelentést.

A közgyülés lélekemelő mozzanata *Huzella* Gyula, keresk. tanácsos tiszteletbeli taggá való választása volt.

Az elnök választás volt következő pontja a gyülésnek.

Az elnöki tisztségre a társulati tagok egyik része ***Weintraub*** Mórt a társulat eddigi elnökét jelölte, egy másik része ***Rosinger*** Jakab mellett foglalt állást. Utóbbi előzőleg a tagokhoz körlevelet intézett, ***»kiküldött bizottság«*** aláirással, amelyben a társulat elnökét élesen megtámadta. A tagok egy része hitelt adott az állitásnak, igy a szavazatok annyira megoszlottak, hogy mindkét jelölt egyforma szavazatot nyert.

A közgyülés a választást elnapolta és rövidesen egy ujabb közgyülésen fogja azt megejteni.

Igazságszolgáltatás.

Féltékeny gavallér.

Mult év deczember 8-án kukoricza fosztókába gyültek össze a kis-jenői leányok és legények, hogy bátyám uramék meséje s vigkedvü nótázás mellett lehántsák a kukoricza termést. Ilyen alkalommal a munka elvégzése után táncra is perdülnek s a legények ugy-ahogy csak megforgatják a takaros leányokat és menyecskéket. *Gőcs* János kis-jenői legény is felhivta szive Juliskáját egy ropogós csárdásra, azonban kosarat kapott. Lehorgasztott fejjel huzódott a sarokba s borba temette bánatát, azonban figyelemmel kisérte Juliskáját s még nagyobb bosszuságára tapasztalta, hogy ugyancsak tánczol *Paraj* Sándorral. A szerelemféltés ördöge tette ezen percztől rabjává s bosszut esküdött a csábító ellen. A szesz is dolgozni kezdett benne és hóna alá kapva ólmos végü botját, feltünés nélkül távozott a mulatók közül, de a malom-sikátor sarkán lesbe állt, avval a szándékkal, hogy bosszut áll a csábitón.

Éjfél után járt már az idő, midőn oszladozni kezdtek a mulatók s végtelen keserüségére látta, mint távozik enyelegve szerelmes Juliskája Parajjal. Óvatosan lopódzott utánuk s midőn Paraj a kapuban elvált a leánytól, egy nem várt pillanatban orozva ólmos botjával hétszer sujtott Paraj fejére, a ki a sulyos ütések következtében egy hét mulva meghalt.

Haláli okozó sulyos testisértés miatt helyeztetett vád alá *Gőcs* János s bünügyével tegnap foglalkozott a nagyváradi esküdtbiróság, tagjai voltak a kir. törvényszék részéről ***Nagy*** Ferencz törvényszéki elnök, ***Csulyok*** Béla és *Debreczeni* József törvényszéki birák, ***Domokos*** kir. aljegyző. A vádhatóságot ***Gáthy*** Bálint kir. alügyész képviselte. Védő ***Amant*** Béla ügyvéd.

Az esküdtek kisorsolása után elővezetett vádlott töredelmesen bevallá bünét, mentségül hozva fel szerelemféltését és ittas állapotát.

A kihallgatott tanuk valamennyien csak azt bizonyitották, hogy Gőcs Jánost egyedül látták eltávozni.

A bizonyitási eljárás befejezése után ***Gáthy*** Bálint terjeszté elő jogi érvekben bővelkedő vádbeszédét s kérte a szolgálattevő esküdteket, mondják ki *Gőcs* Jánost bünösnek az erős felindulásban elkövetett halált okozó sulyos testisértés büntettében.

Amant Béla védőbeszédében arra kérte az esküdteket, hogy a büncselekmény mérlegelésénél vegyék tekintetbe a vádlott ittas állapotát, a nagymérvü szerelemféltést s fiatal korát és büntetlen előéletét.

A vád- és védőbeszéd elhangzása után verdikthozatalra vonultak vissza a szolgálattevő esküdtek s jó fél órai tanácskozás után bünösnek mondták ki 7 nél több szavazattal Gőcs Jánost az előre megfontolt szándékkal, de ölési szándék nélkül, erős felindulásban elkövetett emberölés büntettében.

A kir. törvényszék mint esküdtbiróság a verdikt alapján vádlottat ***4 évi börtönre*** itélte, beszámitva büntetésébe 2 havi vizsgálati fogságot.

A kir. ügyész megnyugodott az itéletben, a védő azonban a 92. §-nak nem alkalmazása miatt semmiségi panaszszal élt.

A Krivány-ügy a nagyváradi táblán. *Krivány* János, a hirhedt sikkasztó ügyében tegnap kezdte el a nagyváradi kir. tábla a felebbviteli tárgyalást. Az aradi kir. törvényszék 10 napig tartó főtárgyalás után 9 évi fegyházra itélte el a teljes beismerésben levő vádlottat. Ezen itélet ellen vádlott felmentésért, védője enyhitésért felebbezett.

Tegnap kezdődött a felebbviteli tárgyalás, pont 9 órakor nyitotta meg ***Ritoók*** Zsigmond elnök a tárgyalást, előadván, hogy vádlott nem jelent meg, helyette védője dr. *Deutsch* Izsó aradi ügyvédjelölt jött el, ki az egész tárgyalás során fogja a védői tisztet teljesiteni, konstatálja, hogy a károsult Aradvármegye képviseletében dr. ***Keresztes*** Gyula tiszti főügyész, ***Szilágyi*** Ilona, Krivány gyámleánya megbizásából dr. ***Barabás*** Béla ügyvéd jelent meg.

Ezen formai bejelentések után megbirálta és igazolta a tanács a védő megbizását, mire dr. ***Molnár*** Géza táblabiró, az ügy referense vette át a szót s hat órán keresztül bámulatos ügyismerettel és alapossággal referálta az ügyet, melynek aktái az egész főtárgyalási terem minden zugát betöltötték, a tábla — mint látszik — részletekbe is bele megy a tárgyalás során és nem lehetetlen, hogy meglepetésekben lesz részünk.

A tegnapi tárgyalás fél 3-kor végződött be. Ma az I. fokú itélet felolvasására kerül a

sor, utána pedig vádló és védő veszik át a szót. Mint hallszik, az itéletet, csak csütörtökön vagy pénteken hirdeti ki a tábla.

SZINHAZ.

HETI MÜSOR.

Kedd: Kaméliás hölgy. (K. Hegyesi Mari vendégföllépte.)
Szerda: IV. László. (K. Hegyesi Mari vendégföllépte.)
Csütörtök: Lotti ezredesei.
Péntek: Egér.
Szombat: Csepürágók:
Vasárnap: Csepürágók.

Barabás a szinházban. A Czigánybáró tegnapi előadásában legnevezetesebb, hogy azon jelen volt *Barabás* Béla képviselő is és hogy az ő személye majdnem felét tette a jelenvoltak számának. Ritkaság ilyen csekélyszámu közönség. Pedig a vendégmüvésznő, *Sötér* Izabella megérdemelte volna, hogy kellemes, lágy hangját többen is meghallgassák. Egyebekben pedig az előadás hozzáillett a közönség számához: kissé gyatra volt biz az.

Székely Irén ügye. Az az interviv amely a »Nagyvárad« czimü lapban jelent meg egy Székely Irénnel folytatott beszélgetés alapján tegnap a szinházi törvényszék elé került, melynek Bognár János, Hunfi Imre és Bérczy Gyula voltak tagjai. A vádat Somogyi igazgató emelte Székely kisasszony ellen, aki a nyilvánosság előtt kisebbitette a társulatot és igazgatót. A szinházi törvényszék előtt erre a vádra *Székely* kisasszony kijelentette, hogy ismert nyilatkozatait beteg állapotban izgatottságban és azon hiszemben tette, hogy ő ellene hirlapi támadás készül. Mélyen sajnálta a történteket és kijelenti ujólag, hogy sem az igazgatót sem kartársait, a kiket külön-külön is nagyrabecsül, sérteni nem szándékozta. *Somogyi* igazgató erre azt felelte, hogy ő a Székely kisasszony őszinte loyalis nyilatkozatát megnyugvással veszi tudomásul és mivel ezt az elégtételt elegendőnek találja, a *vádat visszavonja* és megbüntetését nem kivánja.

Az est folyamán a következő levelet küldte Székely Irén Somogyi igazgatóhoz:

Kedves igazgató ur! Kérem feledje el a mit a »Nagyvárad« munkatársa előtt önre vonatkozólag mondottam. Beteg-n és izgatott állapotban panaszkodtam, nem sejtve, hogy a »Nagyvárad« és ennek nyomán a többi helybeli lapok kommentálják. Nem volt szándékom és nem is lehetett, hogy én önt megbántsam és őszintén sajnálom a megtörténteket. 1902. márczius 17. Szivből üdvözli igaz hive *Székely* Irén.

Feleki Miklós meghalt. A magyar szinészetnek egyik legrégibb és legérdemesebb tagja halt meg vasárnap, hirtelen halállal. *Feleki* Miklós, a Nemzeti Szinháznak egykor nevezetes tagja, aki mint szinmüiró is szép sikereket aratott, vasárnap délután négy órakor Budapesten, a Csengery-utcza 17. számu házában levő lakásán hirtelen elhunyt. A 84 éves agg müvészt alig ismerte már az ujabb nemzedék a szinpadról, ahonnan mintegy évtizede vált meg sikerekben gazdag, változatos és hányatott müvészi pálya után, amelyen több mint hat évtizeden át működött.

Nagy-Galambfalván, Erdélyben született 1818-ban és szülei a papi pályára szánták, de ő 17 éves korában szinésznek állt. 1841-ben Páli Elek szinigazgatóval *Bukarestbe* ment, a hol a társulat ***magyar, német, oláh és franczia*** nyelven játszott, 1844-ben mint igazgató átvette Páli társulatát. 1846-ban föllépett Pesten, majd Debreczenben, Kolozsvárott, Temesvárt és *Nagyváradon* volt szinigazgató. 1848-ban honvéd lett s mint közhonvéd Erdélyben harczolt Bem táborában. Bem parancsára honvédszinésztársaival négy héten át előadásokat rendezett Kolozsvárott. Csakhamar hadnagy, később főhadnagy, majd százados lett, 1849-ben a menekültekből Nagybányán társulatot szervezett, később *Nagyváradon*, majd Debreczenben és Aradon müködött, később visszatért a Nemzeti Szinházhoz. A szinészettől a kilenczvenes évek elején vonult vissza, mint a Nemzeti Szinház tiszteleti tagja. 1858-ban vette nőül *Munkácsi* Flórát, a Nemzeti Szinház ünnepelt müvésznőjét, aki alig pár hónapja vett búcsut a szinpadtól, félszázados müvészi pályafutás után.

Szigligeti-Szinház.

Folyószám 171. Idénybérlet 159.

Ma, kedden, 1902. márczius 18-án

A kaméliás hölgy.

Dráma.

SZEMELYEK:

Duval György, nyug. tábornok	Peterdy
Armand fia, 24 éves — —	Dési Alfréd
Gauthier Margit — — —	**K. Hegyesi M.**
Rieux Gaston, 25 éves — —	Pataky Béla
Saint Gautent — — —	Füredi József
Giray gróf — — — —	Szarvasi Sándor
Varville báró — — — —	Bognár János
Orvos — — — — —	Vank István
Nichette, varrónő — — —	Szohner Olga

Kezdete 7 és fél órakor, vége 10 órakor.

HELYARAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr., Támlászék **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30** kr. Földszinti állóhely **50** kr., Diák és katonajegy a földszintre **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szerdán, márczius 19-én

IV. (Kun) László.

Dráma.

IRODALOM.

A Magyar Remekirók kiváló diszmü mely valóságos kincsesháza a magyar muzsa termékeinek, most rendkivüli kedvező feltételek mellett szerezhető meg. Olvasóink részére megkönyitettük az előfizetést azzal, hogy megrendeléseket elfogadunk s készséggel juttatunk rendeltetési helyére. Az 55 diszes kötet előfizetési ára 220 korona, amelyet havi 3 koronás részletben lehet fizetni. Az első öt kötetet azonnal megkapják az előfizetők. A nagybecsü munkát a legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe. Bővebbet mai számunk hirdetése nyujt.

TAVIRATOK.

Felfedezett összeesküvés.

Trieszt, márczius 17. (Saj. tud táv.) Nagy mennyiségü dinamit lopásnak jöttek ma a nyomára, mely egy összeesküvés eredetéhez vezetett. A dinamit állitólag az osztrák-magyar hadihajók elpusztitása czéljából szereztetett összeesküvők által, kiknek kézre keritése iránt Pola és Trieszt között folyton czirkálnak a hadihajók. — Ez idő szerint azonban az ágyunaszádok leglelkiismeretesebb kutatása daczára sem sikerült az összeesküvők tagjait megállapitani.

A mária-radnai mandátum.

Budapest, márcz. 17. (Saj. tud. táv.) A mária-radnai kerület *Vancsó* Gyula szabadelvüpártit választotta képviselőjévé *Boku* Szevérrel szemben. Az utóbbinak hivei azonban megtámadták a választást. Peticziójukkal már foglalkozott egyszer a Kuria s miután a támadók azt az alaki kifogást emelték, hogy a peticzió aláirói közül ketten Vancsóra szavaztak volt s igy nem élhettek volna a kérvényezés jogával, a biróság e tekintetben elrendelte a bizonyitást. Foganatositására azonban nem került a sor, mivel a támadók elálltak ettől a kifogástól. A Kuria ennek folytán ma érdemben tárgyalta az ügyet Paiss tanácselnök vezetésével és a beadott peticziót elutasitotta.

Száz ember katasztrófája.

New-York, márcz, 16. A New-York Heraldnak jelentik Limából, hogy a Marannon folyón (az Amazon felső része) épült uj hid megnyitásakor egy hid hirtelen leszakadt és száz embernél több vizbefult. (M. T I.)

Körözött sikkasztó.

Kis-Jenő, márczius 17. A hatóság körözi Brandt József eleki sertéskereskedőt, a ki elsikkasztotta bátyjának 24.000 koronáját és megszökött. Valószinüleg Amerika felé vette utját. A sikkasztót azonban még más bün is terheli, mert — a mint ma nyilvánvalóvá lett — nagybátyja, Brandt András nevére 12.000 koronás váltót is hamisitott. (M. T. I.)

A búr békebizottság.

Hága, márcz. 17. Fisher, a búr bizottság vezetője ma tanácskozni fog Kuyper miniszterelnökkel. (M. T. I.)

Leégett fegyvergyár.

Valparaiso, márczius 13. A kormány tengerészeti arzenáljának egy része az éjjel leégett. A kár igen nagy.

A spanyol kabinet megalakulása.

Madrid, márcz. 17. A Sagasta elnöksége alatt alakuló uj kabinetbe előreláthatólag belép Weyler tábornok, Banalejas, Moret és Navarro tengernagy. Villanueva és Romanonos eddigi miniszterek valószinüleg megtartják tárczájukat. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK

Az orvos és betege.

Irta: **Conan Doyle.** 4

— Csak ne heveskedjü k. Teljesen igaza van, de mindezt meg kell kérdeznem. — Mondja csak, miért nem kezd praxist, mikor olyan jó neve és tehetsége van?

Vállat vontam.

— Csak ki vele — folytatta veszekedő hangon az idegen. — Persze, a régi história. Több a fejben, mint a zsebben, mi? — Mit szólna hozzá, ha én módot adnék önnek, hogy a Brook-utczában me telepedhessék, mi?

Kővé meredtem az álmélkodástól.

— Tudja, nem a maga kedvéért teszem, hanem a magaméért! — folytatta Blessington ur ridegen. — Egészen nyiltan megmondom önnek, hogy gondolom a dolgot. Ha tetszeni fog önnek, nagyon meg leszek elégedve. Van egy kis tőkém, azt akarom gyümölcsöztetni s kedvem van rá, hogy önnel gyümölcsöztessem.

— De miért? — nyögtem még mindig kábultan.

— Miért? Ez éppen olyan spekuláczió, mint akármi más, sőt a legtöbbnél biztosabb.

— Mit kiván hát tőlem?

— Azt majd megmagyarázom. En kibérelem a házat, gondoskodom a berendezésről, fizetem a szolgaszemélyzetét és a háztartás minden költségeit. Onnek nem lesz más dolga, mint hogy rendelő szobájában a karosszékbe ül és várja a betegeket. Zsebpénzt is kap tőlem és minden egyebet. Ennek fejében átadja nekem jövedelmének háromnegyed részét, a hátralevő negyedrészt pedig megtartja magának.

Ez volt az a sajátságos ajánlat, melyet Blessington ur elém terjesztett; hogy mennyit beszéltünk még róla össze-vissza, s végül hogyan jutottunk egyezségre, nem kell elmondanom. Egy szóval — nemsokára majdnem ugyanazon feltételek mellett, a melyeket Blessington nekem ajánlott, behurczolkodtam uj lakásomba. Blessington maga, mint állandó betegem, nálam lakott s az első emelet két legjobb szobáját használta a maga számára lakó- és hálószobául. Mivel szivgyengeségben szenvedett, azt hitte, hogy folytonos orvosi felügyeletre van szüksége. Különös ember volt, a ki minden érintkezést az emberekkel gyülölt s csak nagyritkán ment ki az utczára. Napi szokásai tekintetében semmi szabályhoz sem kötötte magát, csak egy dologban volt maga a megtestesült pontosság. Minden este ugyanis pontosan megje ent rendelő szobámban, átnézte a könyveket, minden guineáért kifizetett nekem öt shillinget és három penczet s a többi pénzt elvitte, hogy a szobájában levő vasszekrénybe zárja.

Egész határozottsággal mondhatom, hogy soha sem volt oka velem való vállalkozását megbánnia. Jó hirnevem, melyet már a kórházban megszereztem és néhány sikerült gyógykezelés, csakhamar kedveltté tettek a közönség körében. Annyi betegem akadt, hogy az utóbbi két év alatt gazdag emberré tettem Blessingtont.

Mindent el kellett mondanom multamból és Blessingtonhoz való viszonyomból. Most már rátérek azokra az eseményekre, melyek arra birtak, hogy önt, Holmes ur, ma felkeressem.

Néhány hét előtt Blessington egészen magánkivül lépett be szobámba és elbeszélt nekem valami betörést, melyet Westendben követtek el. Nézetem szerint egészen fölösleges módon izgatta föl magát ezen és azt is nagyon szükségtelennek találtam, hogy Blessington azonnal megvizsgáltatta az összes ajtók és ablakok zárait és mind megerősitette. Nyolcz napon át folyton rettenetesen nyugtalan volt, folyton kikinézett lopva az utczára, lemondott ebédelőtti megszokott sétájáról s többé ki sem ment a házból. Viselkedése azt a benyomást tette rám, mintha állandóan halálfélelemben volna valami ember vagy valami más veszély miatt. Minden kérdezősködésemre azonban olyan durva sértésekkel felelt, hogy elment a kedvem ezt a tárgyat tovább is bolygatni. Idővel aztán elmult Blessington félelme s ugyszólván teljesen visszatért régi életmódjához, mikor egyszerre olyan esemény történt, mely egészen lesujtotta őt s abba a szánalmas állapotba vetette, a melyben szegény most is leledzik.

Az oka ennek a következő: két nap előtt czim és kelet nélkül való levelet kaptam, melyet ime felolvasok önöknek:

»Egy orosz nemes, a ki jelenleg Angolországban lakik, évek óta merevgörcsrohamokban szenved. Ezért dr. Trevelyannek orvosi segitségét óhajtja igénybe venni, a ki, mint ismeretes, szaktekintély ebben a betegségben. Holnap este egy negyed hétkor meg fog jelenni a doktor ur rendelőszobájában és kéreti őt, rendezze ugy a dolgát, hogy akkortájt otthon legyen.«

A levél rám nézve annál fontosabb volt, mert a merevgörcsöt az esetek ritkasága miatt nagyon nehezen lehet tanulmányozni.

Mikor tehát a szolga a meghatározott órában bebocsátotta külföldi betegemet, én a legnagyobb érdeklődéssel fogadtam.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

—

A gazdasági egylet gyülése. A biharmegyei gazdasági egyesület tegnap délután, Szabó József elnöklete alatt gyülést tartott melyen jelen voltak: Bereczky Géza, Kornstein Hermann, Markovits Károly, Száhlender Károly Zathureczky István, Márkus László, Weingärtner Andor titkár Szabó József a gyülést megnyitván, Nagyvárad város tanácsának értesitésére az epreskerti bérszerződés megkötésére az igazoló választmány megbiz a az elnökséget. Az igazgató választmány Kornstein Hermann javaslatára kimondta, hogy junius hóban Nagyszalontán állatkiállitást rendez, ha a kiállitás sikerültnek igérkezik, az ünnepségekre Darányi Ignácz minisztert is meghivja. A folyó évi költségelőirányzatot jóváhagyás végett a közgyüléshez terjesztik. Végül uj tagokul Kern Lipótot és Rosenberg Izsót vették föl.

—

A hegyközség gyülése.

A nagyváradi hegyközség vasárnap délelőtt tartotta tavaszi gyülését *Molnár* Imre dr. elnöklete alatt.

A gyülés első tárgya a számvizsgáló bizottság jelentése volt. Megvizsgálták a mult évi hegyi pénztár zárószámadását s miután rendben találták, Hegedüs Géza pénztárnoknak és Darvassy Sándor ellenőrnek a felmentvényt megadták. Az 1902. évi költségelőirányzatot, mely a mult évi bevételhez és kiadáshoz viszonyitva ez évben is változatlan, elfogadták és 18% hegyi adót állapitottak meg ez évre.

A választmányból kilépő nyolcz tag helyett elrendelték a választást. Ujból megválasztották a következő tagokat: Babanovits Jenő, Daday József, Kugler Albert, Pekanovits Imre, Rothmann Jakab, Serdült Bálint, Széles Lajos és Lausch Károly. A számvizsgáló bizottság tagjaiul megválasztották: Székely Sándort, Lévay Zsigmondot, Papp Györgyöt, Kugler Albertet és Grünwald Simont.

A választások után két interpellácziót intéztek a hegyi választmány elnökéhez.

Erdély József határkérdés és sorompó felállitási ügyben tett kérdést, mert a pályi-i lakosok keresztül járnak a hegyen. A hegybiró felvilágositása után az interpelláló megnyugodott.

Szőlősgazdák figyelmébe! Minden szőlősgazdának féltett kincsét képezi a nagy fáradsággal és költséggel ujjá teremtett szőlőtelepe, védekezzék tehát tőle telhetőleg minden ellen, ami annak árthat.

A tavaszi fagy ellen Franczia országban leghathatósabban *»füsttámasztókkal«* védekeztek.

Ily franczia minta szerint készült füsttámasztókat hoz Rosenberg Izsó ur forgalomba, elnyervén ezen füsttámasztóknak kizárólagos képviseletét Bihar- és Szilágymegyékre és ilynemü hirdetésére hivja fel a hegyközségek és szőlősgazdák figyelmét. Próbálkozzunk!!!

———

Forgalmi kimutatás 1902. évi márcz. hó 11-ről. Tiszta buza körülbelül 140 hltr, kétszeres buza 25 hltr, rozs 50 hltr, árpa 15 hkl. zab 30 hltr, tengeri 90 hltr, burgonya 70, hitr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 73 drb, félhizott 140, sovány 110, süldő 350, malacz 210, hizott marha 18, jármos ökör 130, fejős tehén 100, borju 100, bivaly 5, juh és kecske 70, ló 242.

———

Keleti Szemle és Tárca

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, márczius 17.

Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.30
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 17.

Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Államvasut	624.50
Kimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	433.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. márczius 17-én.

Magyar aranyjáradék 4%	120.10
Magyar koronajáradék	97.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 5%	100.90
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.25
Dalmácziai jog megváltási kötvény	101.—
Horvath-szlavónországi földtehermentesitési kötvény	96.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	197.—
Tiszaszabályozási 1871-iki sorsjegyek kölcsön	166.—
Osztrák járadékpapirban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.35
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	98.90
Osztrák állam sorsjegyek	154.—
Osztrák magyar bank részvény	1630
Magyar hitelbank részvény	709.50
Osztrák hitelintézet részvény	693.—
Pariser vista	95.50
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.08
Németbirodalmi márka	117.25
London vista	240.15
20 márkás arany	23.45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árverèsi hirdetmény.

Nagyvárad város tulajdonát képező »Fekete Sas« szálloda és vendéglő épületnek a Szent László-térre néző földszinti részében levő s jelenleg Kalenda János által bérelt 5. és 6. számu bolthelyiségeknek bérbeadása czéljából **1902.** évi ***április hó 2 ik napján d. e. 10 órakor*** a városház tanácstermében árverés fog tartatni.

A fent megjelölt két bolt kikiáltási ára 4800 korona s az árverési feltételekben körvonalozott egyéb mellékszolgáltatások.

Árverelni szóval, vagy irásban zárt ajánlat utján a két boltra együttesen lehet s a bánatpénzt ajánlattevő ehez képest tartozik letenni. Bánatpénzül a kikiáltási ár ¼ része, vagyis a két boltra nézve 1200 korona teendő le készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban, a bánatpénz zárt ajánlat esetén ahoz csatolandó, szóbeli árverelők által pedig az árverési küldöttség elnökének kezeihez fizetendő, illetve teendő le.

Zárt ajánlatok a fent kitett határidőig alulirott kezeihez adhatók be.

Árverelőket tett ajánlatuk azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Árverelők annak elismeréseül, hogy jelen feltételeket ismeri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja, az árverés megkezdése előtt aláirni, illetve zárt ajánlattevők részéről ezen körülmény az ajánlatban világosan kiteendő.

Az árverési feltételek alulirott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon, 1902. márczius hó 17-ik napján.

Komlóssy József,
jog- és gazdaságügyi tanácsnok,
mint az árverési küldöttség elnöke.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhirré teszem, hogy a Nagyvárad város tulajdonát képező tenyészbikák közül négy darab tenyésztésre már nem alkalmas bika a folyó évi április hó 1-ső napján d. u. 3 órakor a város majorjában tartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Vevő a vételárat azonnal lefizetni, a megvett állatokat átvenni s a városi majorból elhajtatni köteles.

Az eladásra kerülő állatok árverelni szándékozók által a város majorjában megtekinthetők.

Nagyvárad, 1902. márcz. hó 17-én.

Komlóssy József,
jog- és gazdaságügyi tanácsos.

Ne tessék

nálam olcsó reklamokat vásárolni, mert azt üzletemben nem tartok. Hanem ha szolid kiszolgálás mellett **kitűnő minőségü** rőfös és női-divatárukra van szüksége, akkor bizalommal lépjen be

LENGYEL LAJOS

rőfös- és női-divatáru üzletébe,

Nagyváradon, Szent-László-tér, Rimanóczy-ház,

hol legjobb minőségü vászon, asztalnemü, szőnyeg, függöny, ágyteritő, női és férfi fehérnemüek, mosó áruk, legujabb divatu női ruha szövetek, saját készitményü **paplanok** az idény kezdetén mélyen leszállitott áron kaphatók.

A vevőközönség egy látogatás után meggyőződést szerezhet azon közhiedelembe ment állitás valótlanságáról, hogy «Nagyváradon nem lehet finom, jó árut kapni», mert üzletemben csak **legfinomabb árukat tartok** felelősség mellett.

Tisztelettel

Lengyel Lajos.

Telefon: 67. sz.

KRUGSTEIN IZIDOR utóda
ROSENBERG IZSÓ NAGYVÁRAD.

Sürgönyczim: ROSENBERG IZSÓ.

A szőlőknek tavaszi fagy ellen való megvédését

legjobban füsttámasztás által lehet elérni. E czélra franczia minta után gyártott

füsttámasztó-anyagot

ajánlok a tisztelt szőlőgazdák szives figyelmébe.

Ezen anyag kis faládákban kerül forgalomba, melyek 10—10 méternyi távolban állitandók fel egymástól; a felállitás iránya a fagyot hozó szél irányától függ, melyet minden vidéken a vinczellér ismer a legjobban.

A kevés petroleummal vagy más könnyen gyulékony olajjal leöntött anyagfáklyával gyujtatik meg, a kioltás pedig egy a faládánál nagyobb deszka segélyével történik olymód, hogy a deszkát a ládára borítják. Az egyszer eloltott anyag más alkalommal ujra használható.

A t. szőlőgazdákat *füsttámasztó anyagommal való próbatételre* felhivá, vagyok

kiváló tisztelettel

ROSENBERG IZSÓ.

Egy darab füsttámasztó anyagnak sulya körülbelül 6 kiló, égési tartama 5½—6 óra.

Ára darabonként 1 korona.

Megrendelések csak április hó 20-áig vétetnek fel.

Lapunk kiadóhivatala utján megrendelhető csekély havi részletfizetés mellett.

Franklin Társulat kiadása

MAGYAR REMEKIRÓK

A magyar irodalom főbb művei.

A magyar nemzeti irodalom kincsesházát képezi a Magyar Remekirók 55 kötete, melyben benn van az összes magyar klasszikusok minden maradandó alkotása. — A magyar klasszikusoknak ez első és egyöntetü összkiadásának ára 55 kötetben, diszes vászonkötésben **220** korona.

Csakis a Franklin-féle MAGYAR REMEKIRÓK gyüjteményében találhatni a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Toldy Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János **műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.**

Minden remekiró munkáit egy kiváló magyar iró látja el bevezető méltatással és életrajzzal.

Ezeken kivül benn lesznek a MAGYAR REMEKIRÓK könyvtárában: Balassa Bálint, Berzsenyi Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br., Fazekas Mihály, Gr. Döngyössi István, Gvadányi József, Kármán József, Kazinczy F., Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchényi István gr., Teleki László gr., Zrinyi Miklós, Népies Lyra, Népballadák, Kurucköltészet.

KEDVEZMÉNY A MAGYAR REMEKIRÓK MEGRENDELŐINEK.

Shakspere összes színműveinek uj 6 kötetes kiadását, melynek bolti ára, a Magyar Remekirók-éval azonos diszes kötésben, 30 korona, a Magyar Remekirók megrendelői 20 koronáért kapják. Ez az egyedüli teljes magyar Shakespere, Petőfi, Arany, Vörösmarty stb. forditásában s mint ilyen, méltó kiegészitője a Magyar Remekirók-nak

A Magyar Remekirók első 5 kötete (I. sor.) már megjelent; félévenkint jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat.

A Magyar Remekirók 3 koronás (Shakspere szinműivel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhetők meg a Rendelő-lap utján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a **„TISZÁNTUL" kiadóhivatalához.**

RENDELŐ-LAP.

A «**TISZÁNTUL**» kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.**

a) A «Magyar Remekirókat» 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvéttel.
b) A «Magyar Remekirókat» és Shakspere müveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvéttel.
c) A «Magyar Remekirókat» és Shakspere müveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben.
d) A «Magyar Remekirókat» Shakspere nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A nem kivánt mélozat törlendő

A gyüjtemény első sorozata megjelent, félévenkint jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál Budapesten* fizetendők mindaddig, mig a mű teljes vételára kiegyenlitve nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárat s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a portóköltség hozzászámitása mellett, postai megbizással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszünik és az egész mű vételára esedékessé válik. *A vételár első részlete az első szállitáskor utánvétetik.*

Lakás és kelet: .....

Név és állás: .....

Olvasható aláirást kérünk.

Női ruha szövetekből dus választék.

Szenzácziós ujitás!

Vászon és fehérnemüekből nagy raktár.

Ingyen! életnagyságu fénykép! Ingyen!

Minden vevőnek, a ki 10 frt értékü vásárol, bármely átadott fénykép után egy **életnagyságu** 60 cm. magas müvészileg kiállitott hü fényképet készit **teljesen ingyen** még akkor is, ha a bevásárlás apróbb részletekben történik.

Csupán diszes keretért (passe partou) önköltségemet 1 frt 50 krt számitok fel. Ezen életnagyságu **ingyen fényképet** magát sem képes a világ egy müintézete sem 10 frton alul elkésziteni.

Minden vevőnek, még a legkisebb bevásárlásnál is pénztáram egy fénykép bonnt szolgáltat ki, melyen a bevásárlási összeg nyugtázva lesz. A midőn ezen részletekben vásárolt összeg 10 forintot tesz ki: vagy 10 forint értékü egyszerre vásárol, az ingyen fényképre jogosan igényt tarthat.

Tehát önként érthető, hogy minden további 10 frt értékü vásárlás egy-egy ingyen fényképre jogosit.

Életnagyságu fényképek kivitele üzletünkben láthatók.

Amerikai áruház, Nagyvárad, Fő-utcza (Olaszi), Bazár (szinház) épület.

Női Blousokból dus választék

Telefon 372. szám.

Női ruhákat és Blousokat mérték után is készitünk.

Képes levelező-lapok nagy választékban.

UJ PAPIR-ÜZLET!

Papirkereskedés és könyvkötészet!

Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek szives tudomására hozni, hogy a már 12 év óta fenálló könyvkötészetemmel kapcsolatosan egy mai kor igényeinek megfelelő

papirkereskedést

rendeztem be, hol mindennemü

papir-, iró-, rajzszerek és névjegyek,

valamint minden e szakmába vágó czikkek a legjobb minőségben raktáron vannak.

A nagyérdemü közönség eddigi jó akarata engedi reménylenem, hogy becses bizalmát a jövőre nézve is kiérdemlem.

A nagyérdemü közönség szives pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

SCHMIDT GYULA,

könyvkötő és papirkereskedő

Nagyvárad, Bazár-épület (szinház-oldali rész).

Ugyanott két tanuló felvétetik.

Levél-papirok nagy választékban!

Darvassy Károly

czipész,

Nagyvárad, N.-Teleky-utcza 422. sz.

(Weisz Károly-féle ház).

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhivni a mai kor minden igényeit kielégitő **uri** és **női**

czipész-üzletemre,

hol minden e szakmába vágó munkák a legleikiismeretesebben és mindenkor a m. t. közönséget teljesen kielégitőleg készittetnek.

Mindennemü hibás lábakra a legkényelmesebb czipők állittatnak elő.

Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Vidéki megrendeléseknél egy pár viselt kényelmes czipő felküldése elegendő.

100 Tisztelettel

Darvassy Károly,

czipész.

Mindennemü bőjti áruk nagy választékban.

Legmegbizhatóbb vetőmagvak.

A tisztelt gazdaközönség szives figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **MAUTHNER ÖDÖN** budapesti mag nagykereskedő czégtől mindennemü legbiztosabb, fajazonos és csiraképes

gazdasági-, vetemény- és virágmagvak

beérkeztek és azokat bármily mennyiségben, a legelőnyösebb napi árban árusitom.

Az állami magvizsgáló állomás zárjegyével ellátott, hivatalosan plombozott, aranykamentes, valódi provence i. **olasz** és **magyar luczerna, styriai vörös lóhere, valódi oberndorfi és eckendorfi mamuth és buczok-répa magvak,** a legszebb pázsitnak való **skót** és **franczia fümag-keverék** és angol perje. Továbbá mindennemü legszebb és legmegbizhatóbb faj **gyümöles és virágmagvak.** — Nagy raktárt tartok mindenféle gazdasági czikkekből u. m.:

Vasgálicz, kékkő, szóda, raffia-hánes, ojtóviasz, ojtógyapot, azurin, gépolaj, Creolin, Carbol, Carboleum stb.

Csomagolás ingyen.

Telefon szám: 120.

Kiváló tisztelettel

90.

Ifj. Popper József,

Nagyvárad, Fő-utcza.

Prágai sonka, friss conservált halak és sajtok.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

FLEGMANN ÁRMIN

Nagyvárad, Bémer-tér.

Megérkeztek!

a legdivatosabb kész női felöltők, fekete és szines ruhaszövetek, legizlésesebb fekete és szines selymek, valódi franczia mosókelmék, gyönyörü diszkellékek rengeteg választékban, selyem és más divat-blousok és juponok. — Állandó raktár legjobb gyártmányu vászon és asztalnemüekben, — egész menyasszonyi kelengyék 500—6000 koronáig.

ÜZLETI ELV

szigoru szoliditás, pontos előzékeny kiszolgálás, minden darab árun a »szabott ár« számokban kiirva.

Törlesztéses kölcsönt

5%

Vidéki bérházakra, földbirtokra

szerzek minden előleg nélkül még ab ban az esetben is, ha magasabb kamatu kölcsönökkel vannak megterhelve.

Leveleket forduló postával elintézem.

Sárkány József,

68. **Budapest, Váczi-körut 21. szám.**

Uj varrógép üzlet.

22 év óta a varrógépek minden ágazatát alaposan kiismerve az elsőrendü SINGER varrógépekből, mint a melyeket legkitünőbbeknek találom, egy a mai kor igényeinek megfelelő

varrógép üzletet

nyitottam a **Zöldfa-uteza 15. sz. alatt.** Midőn ezt a helybeli és vidéki n. é. közönség b. tudomására hozom, egyuttal bátor vagyok szives érdeklődésüket felhivni a következőkre.

Raktáron tartok hazai gyártmányu legkitünőbb *Adria varrógépeket*, továbbá különféle valodi **Singer** kis és nagy karikahajtó, *Singer, Wibrating, Schuttle, Teuton* és iparosok részére a legujabb és legczélszerübb »MINERVA« gépeket (mert ezek a leggyorsabbak.)

Gép és kerékpárrészek, valamint javitás nálam a legolcsóbb árban eszközöltetnek.

A legjobb minőségü elsőrendü SINGER varrógép ára 80 koronától feljebb, havi és heti részletfizetésre is szolgálom gépeimet.

A t. vevőközönséget biztositom a legpontosabb kiszolgálásról, valamint varrás és hímzésbeni díjmentes oktatásról.

A n. é. közönség b. támogatását kérve, vagyok mély tisztelettel

Rottenburg Sámuel,

47 Zöldfa-uteza 15. szám.

A legujabb

női felöltők

és remek szép tavaszi ruhakelmék

már megérkeztek

SPITZER TESTVÉREK divatáru-házába,

melyek meglepő olcsó áraik és remek szép minőségükért

általános feltünést keltenek.

Kivételes olcsóság!

Elegáns legujabb tavaszi ruha — — — **2** forint
Divatos finom fekete ruha — — — **3** forint
Tavaszi legujabb angol ruha — — — **4** forint

Finom Mohair női ruhára 1 frt.	Finom Luster női ruhára 1 frt 20 kr.	Finom camgarn női ruhára 1 frt 50 kr.	Selyem kelme **menyasszonynak** 75 kr.	Fekete legfinomabb divatkelmék 1 frt 20 kr.
Kitünő jo kartonok 20 kr.	Finom angol mosó kelmék 35 kr.	**Női felöltők**	Legujabb női blous 1 frt 20 kr.	Blous selymek 1 frt 20 kr.
Remek **napernyők** 2—5 frtig.	Remek szép **tavaszi kabátok** 5, 6, 8 frt Legfin. tavaszi kabátok (selyem bélés) 10, 12, 15 frt Elegáns divatos tavaszi **gallérok** 6, 8, 10 frt Igen csinos leányka **kabátka** 5, 6, 7 frt Legujabb **női paletot** 10, 12, 16 frt **Legujabb függönyök 1 frt 20 kr.** **Agyteritők 2 frt.**			**Hölgy-esernyők** legujabb 2 frt.
Hölgy vászon női ingekre 6 frt.	Hölgy-shiffon női fehérneműre 6 frt.	**Szőnyegek** 50 krtól 2 frtig.	Uri-vászon lábravalóra 8 frt.	Uri-sifion ingekre 9 frt 50 kr.
Magyar vászon lepedőkre 5 frt.	Magyar sifion ágynemüre 7 frt.	*Paplanok* 1.60 2.50 3 frt.	Matraczok 5, 7 és 10 forint.	Uri-ingek legjobb minőségü 1 frt 60 kr.

Menyasszonyi kelengye

legkedvezőbb bevásárlási helye. Teljes kelengye már 100 forinttól kezdve a legfinomabbig.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.